

# KAKO PREPREČITI KRŠITVE EKČP

Dr. Miodrag Đorđević  
Vrhovni sodnik svetnik  
Podpredsednik Vrhovnega sodišča  
Vrhovno sodišče Republike Slovenije  
E-mail: [miodrag.dordevic@sodisce.si](mailto:miodrag.dordevic@sodisce.si)

## UVOD

Prispevek je nastal ob praznovanju 60-letnice Evropskega sodišča za človekove pravice (v nadaljevanju ESČP ali Sodišča) kot **varuha človekovih pravic in vladavine prava**, ki je bilo na podlagi Evropske konvencije o človekovih pravicah (v nadaljevanju EKČP ali Konvencije) ustanovljeno leta 1959.

Že na začetku velja opozoriti, da **poudarek pri varovanju človekovih pravic** ni na deklariranju človekovih pravic v Konvenciji, temveč **na njihovem uresničevanju** in s tem **učinkovitosti pravnega varstva**, ki ga zagotavlja ESČP.

Učinkovito pravno varstvo je namreč eden od pglavitnih činiteljev, ki prispevajo h **krepitvi zaupanja v sodstvo**. Kako pomembna je krepitev zaupanja v sodstvo, pa se kaže v dejstvu, da je ESČP ob otvoritvi sodnega leta 2019 izdalo dokument prav s tem naslovom (*»Strengthening the confidence in the judiciary«*).

ESČP zagotavlja uveljavljanje evropskih standardov varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljevanju človekovih pravic), s čimer pomembno vpliva na prakso nacionalnih sodišč.

## RAZMERJE MED ESČP IN NACIONALNIMI SODIŠČI

Temeljne pravice so urejene v EKČP. Namen njihove razlage v številnih odločbah ESČP je harmonizacija evropskega prava človekovih pravic z nacionalnim pravom, upoštevajoč, da je cilj Sveta Evrope doseči večjo enotnost med njegovimi članicami ter da je eden od načinov za zagotavljanje tega cilja varstvo in nadaljnji razvoj človekovih pravic. Odločbe ESČP so namreč naslovljene tako na državo respondentko kot na druge države, podpisnice EKČP (v nadaljevanju Države podpisnice).

**Harmonizacija** prava človekovih pravic poteka **na preventiven način** (primaren cilj ESČP je namreč preprečiti kršitve človekovih pravic), in sicer preko:

- izdaje pilotnih sodb
- uporabe načela subsidiarnosti
- izdaje svetovalnih mnenj

Namen instituta **pilotne sodbe** je pomagati Državi podpisnici pri odpravi sistemskih ali strukturnih problemov, ki imajo za posledico pripad podobnih ali istovrstnih zadev na ESČP.

V pilotni sodbi ESČP ugotovi, ali je v konkretni zadevi šlo za kršitev EKČP; ugotovi nepravilnost v nacionalnem pravu, ki je vzrok za kršitev Konvencije; poda jasne usmeritve, kako (s katerimi ukrepi) odpraviti ugotovljeno nepravilnost; in prispeva k oblikovanju domačega (pravnega) sredstva, primerne za prihodnje obravnavanje podobnih zadev.

V skladu z **načelom subsidiarnosti** imajo nacionalna sodišča primarno (glavno) vlogo pri varovanju pravic in svoboščin, zagotovljenih s Konvencijo. Načelo subsidiarnosti se sestoji iz procesnega in vsebinskega elementa. Procesni element je vsebovan predvsem v zahtevi po izčrpanju domačih pravnih sredstev (v formalnem in vsebinskem pogledu); vsebinski element pa v pravilu četrte stopnje (*»the fourth instance rule«*, po katerem ima ESČP le omejeno pristojnost pri presoji, ali je bilo nacionalno pravo pravilno tolmačeno in uporabljeno) in v doktrini svobodne presoje (*»the doctrine of the margin of appreciation«*, po kateri so nacionalne oblastne institucije v boljšem položaju od ESČP za oceno potrebnosti in sorazmernosti ukrepov, ki so v navzkrižju s pravicami in svoboščinami, zagotovljenimi s Konvencijo, pri čemer pa ESČP v praksi preveri pravilnost presoje sorazmernosti na nacionalni ravni).

Protokol št. 16 daje možnost sodišču Države podpisnice, da zaprosi ESČP za izdajo **svetovalnega mnenja** glede načelnih vprašanj, ki se nanašajo na razlago ali uporabo pravic in svoboščin, določenih s Konvencijo oziroma Protokoli.

#### **SVETOVALNO MNENJE (Protokol št. 16)**

Republika Slovenija je 2. oktobra 2013 (v skupini prvih sedmih držav) podpisala Protokol št. 16 h Konvenciji. Protokol se uvršča v okvir reforme ESČP, njegov glavni namen pa je razbremeniti Sodišče. Pomemben namen je tudi spodbuditi dialog med ESČP in nacionalnimi sodišči.

Protokol širi jurisdikcijo ESČP na dajanje svetovalnih mnenj nacionalnim sodiščem držav članic Sveta Evrope. Uvaja sistem, po katerem lahko nacionalna sodišča prekinejo nacionalne postopke in ESČP zaprosijo za svetovalno mnenje **glede pravnih vprašanj** v zvezi z interpretacijo Konvencije in njenih Protokolov.

Najvišja sodišča vsake Države podpisnice lahko zaprosijo za svetovalno mnenje samo v zvezi z zadevo, ki jo obravnavajo, pri čemer morajo navesti razloge za svoje zaprosilo ter predstaviti ustrezno dejansko in pravno ozadje obravnavane zadeve.

ESČP ima diskrecijsko pravico odločanja, ali bo na vprašanje odgovorilo ali ne; na drugi strani pa Država podpisnica ni zavezana slediti mnenju ESČP. Svetovalno mnenje ne prejudicira morebitnih bodočih odločitev ESČP v zadevi, v kolikor bi stranke pred njim naknadno sprožile spor.

ESČP je v zvezi z implementacijo Protokola št. 16 izdalo Vodnik (*»Guidelines on the implementation of the advisory-opinion procedure introduced by Protocol No. 16 to the Convention«*), ki ga je potrdilo na plenarni seji 18. septembra 2017. Vodnik vsebuje napotke, v katerih situacijah je primerno, da se pošlje zaprosilo za izdajo svetovalnega mnenja, in v kateri fazi nacionalnega postopka, ter »tehnična« navodila o obveznih sestavinah zaprosila ter njegovi obliki in obsegu.

Protokol velja od 1. avgusta 2018.

Prvo svetovalno mnenje (No. P16-2018-001) je bilo (na predlog francoskega kasacijskega sodišča) izdano 10. aprila 2019.

## **SPREMLJANJE SODNE PRAKSE (ESČP (in US RS))**

Evidenčni oddelek Vrhovnega sodišča Republike Slovenije je bil s 1. majem 2018 preoblikovan v **Oddelek za spremljanje sodne prakse (OSSP)**, katerega poglobljena pristojnost je evidentiranje sodne prakse. Tako prek internetne oziroma intranetne strani Vrhovnega sodišča omogoča dostop do odločb ESČP. Poleg tega pa zagotavlja prevode najpomembnejših odločb ESČP v slovenski jezik, s pomočjo katerih sodnikom omogoča spremljanje sodne prakse na področju mednarodnega (evropskega) prava, konkretno na področju človekovih pravic. V okviru oddelka od 1. maja 2018 deluje tudi nova **Služba za analize in raziskave (SAR)**, ki predvsem pripravlja primerjalnopravne analize tuje sodne prakse.

Posamezniki, ki smo na mailing listi ESČP, tekoče, sproti prejemamo obvestila za javnost (*»Press Releases«*)<sup>1</sup>. Možna je tudi individualna prijava na: [www.echr.coe.int/RSS/en](http://www.echr.coe.int/RSS/en).

**Državno odvetništvo Republike Slovenije** na svoji spletni strani objavlja prevod odločb ESČP zoper Slovenijo (v slovenskem jeziku) in o njih obvešča Vrhovno sodišče oziroma vrhovne sodnike.

Opozarja jih tudi na probleme, ki jih je zaznalo v odločbah ESČP. Tako je na primer v dopisu z dne 7. 3. 2019 opozorilo na »nezadostnost obrazložitve razlogov, ki utemeljujejo omejitve pritožnikove svobode izražanja. Ker ta pravica strank v sodnih postopkih ni neomejena, poseg vanjo pa je zaradi varovanja avtoritete in nepristranskosti sodstva ob izpolnjevanju določenih pogojev dopusten, ..... je ustreznost in zadostnost razlogov, s katerimi nacionalna sodišča utemeljijo poseg v pritožnikovo pravico do svobode izražanja, po sodni praksi Sodišča [ESČP] temeljni pogoj za to, da se doseže pravično ravnovesje med varovanjem avtoritete sodstva na eni in pritožnikove svobode izražanja na drugi strani«.

Poleg tega Državno odvetništvo (v skladu z navodilom Generalnega državnega odvetnika, št. DP-A01-277/2015 z dne 10. 9. 2015), seznanja Urad predsednika Vrhovnega sodišča o vseh zadevah, ki se nanašajo na nepravilno delo sodišč.

## **IZOBRAŽEVANJE**

Ministrstvo za pravosodje izvaja sistemske ukrepe za preprečevanje kršitev, ki jih je ugotovilo ESČP (v smislu splošnega priporočila Varuha človekovih pravic iz pregleda dela v obdobju 2013 – 2018). Eden od takšnih ukrepov je izobraževanje.

Osnovne oblike izobraževanj potekajo na sodniških šolah in delavnicah, ki jih organizira **Center za izobraževanje v pravosodju** (v nadaljevanju CIP) pri Ministrstvu za pravosodje,

---

<sup>1</sup> Obvestilo za javnost je opremljeno z izjavo (*»disclaimer«*), da *»This press release is a document produced by the Registry. It does not bind the Court«*.

v katere so vključena tudi posamezna predavanja o človekovih pravicah. Glede na pomen in uveljavljenost človekovih pravic pa bi kazalo razmisliti o organizaciji samostojne sodniške šole o človekovih pravicah.

Ena od posebnih oblik izobraževanja (v okviru sodniškega dialoga) je bila **organizacija srečanja slovenskih vrhovnih sodnikov s slovenskim sodnikom ESČP v Strasbourg dr. Markom Bošnjakom** (v Ljubljani, 14. 2. 2019). Šlo je za strokovno srečanje, ki predstavlja del tvornega dialoga ESČP z najvišjimi sodišči držav članic Sveta Evrope in ki sicer predstavljajo običajno prakso v drugih evropskih državah.

Maja 2019 bo v okviru sodniškega dialoga prišlo tudi do srečanja sodnikov Vrhovnega sodišča in Ustavnega sodišča.

Možna je tudi **organizacija (enotedenskega ali dvotedenskega) obiska ESČP** za zainteresirane vrhovne sodnike.

Iz Bruseljske deklaracije (v zvezi S Priporočilom Sveta Evrope Rec(2004)4 glede EKČP v univerzitetnem izobraževanju in poklicnem usposabljanju) izhaja, da naj Države podpisnice na nacionalni ravni okrepijo prizadevanja za izobraževanje sodnikov, tožilcev, odvetnikov in uslužbencev o EKČP in njeni implementaciji, vključno glede izvrševanja odločb ESČP, z zagotavljanjem, da je EKČP sestavni del njihovega poklicnega usposabljanja in usposabljanja na delovnem mestu, kjer je to pomembno, vključno s pomočjo HELP programov Sveta Evrope, programov ESČP in njegovih publikacij.

## **HELP**

Republika Slovenija je preko CIP vključena v evropski program **izobraževanja o človekovih pravicah za pravne strokovnjake** (pred tem in v nadaljevanju **HELP**). Gre za uporabo EKČP na nacionalni ravni, v skladu s priporočilom Sveta ministrov (2004), Brightonsko deklaracijo in Resolucijo Parlamentarne skupščine Sveta Evrope št. 1982 (2014).

**Mrežo HELP** sestavljajo predstavniki nacionalnih institucij za izobraževanje sodnikov in tožilcev (*Focal Points*) ter odvetnikov (*Info Points*) o človekovih pravicah.

HELP omrežje zbira dobre prakse ter z učnimi programi in gradivi pomaga pravnim strokovnjakom pri uporabi Konvencije pri vsakodnevem delu.

Tako bo Republika Slovenija v zvezi z uveljavitvijo novega družinskega zakonika (septembra 2019) s pomočjo HELP sekretariata organizirala spletno delavnico za sodnike o družinskem pravu. Otvoritveni dogodek bo organizirala tudi za pravne strokovnjake iz Litve in Poljske.<sup>2</sup>

Informacije o izobraževanju za vse pravne strokovnjake v 47 državah članicah Sveta Evrope so na voljo na spletni strani HELP: <http://www.coe.int/help>.

---

<sup>2</sup> Republika Slovenija je takšen dogodek prvič organizirala septembra 2016 v Portorožu, pri čemer je tečaj o delavskih pravicah izvedla pod vodstvom mag. Marijana Debelaka, vrhovnega sodnika Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, in doc. dr. Luke Tičarja, profesorja Pravne fakultete v Ljubljani, ter drugič marca 2018 v Ljubljani, pri čemer je tečaj o nasilju nad ženskami in družinskem nasilju izvedla pod vodstvom Katarine Bervar Sternad, direktorice Pravno-informacijskega centra nevladnih organizacij.

Spletna stran HELP je platforma za dostop do gradiv za učenje na daljavo in samostojno učenje v zvezi z ESČP in evropskimi standardi na področju človekovih pravic. Gradivo za **učenje na daljavo** je na voljo za izbrane skupine pravnih strokovnjakov, ki sodelujejo v pilotnih programih izobraževanja. Gradivo za **samostojno učenje** pa je dosegljivo kateremukoli uporabniku, ki si ustvari račun na: <http://help.ppa.coe.int/login>.

Gradivo je pripravljeno za vsak posamezni člen EKČP in za določene teme s področja človekovih pravic. Metodologija HELP temelji na načelu odprtega izobraževanja in upošteva pogosto pomanjkanje časa, ki pesti pravne strokovnjake.

Informacije so objavljene tudi na zavihku HELP na spletni strani Ministrstva za pravosodje Republike Slovenije  
[http://www.mp.gov.si/si/izobrazevanje\\_v\\_pravosodju\\_cip/help\\_program/](http://www.mp.gov.si/si/izobrazevanje_v_pravosodju_cip/help_program/)

HELP tečaji so primerni tudi kot dopolnilna (ne kot nadomestna) metoda izobraževanja **študentov prava** (v okviru predmeta Evropsko pravo človekovih pravic)<sup>3</sup> in tudi **kandidatov za sodniško funkcijo**. Pri tej metodi gre za učenje na daljavo, preko HELP spletne platforme. Format dopušča dodajanje dodatnih virov ter omogoča medsebojno komunikacijo študentov in univerzitetnih profesorjev preko forumov, sporočil in podobno. Platforma omogoča spremljanje napredka in ocenjevanje študentov. Glede na raznolikost HELP tečajev pa je možen tudi večstopenjski pristop (z različno težavnostjo tečajev za različne kategorije študentov).

## NEPOSREDNA UPORABA EKČP (8. člen URS)

*»Zakoni in drugi predpisi morajo biti v skladu s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in z mednarodnimi pogodbami, ki obvezujejo Slovenijo. Ratificirane in objavljene mednarodne pogodbe se uporabljajo neposredno.«*

EKČP je bila pripravljena 4. novembra 1950 v Rimu in je stopila v veljavo septembra 1953. Temelji na Splošni deklaraciji človekovih pravic, ki jo je leta 1948 v New Yorku razglasila Generalna skupščina Združenih narodov. EKČP zasleduje cilje Sveta Evrope za ohranjanje in razvoj človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Republika Slovenija je Zakon o ratifikaciji Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (spremenjene s Protokoli št. 3, 5 in 8 ter dopolnjene s Protokolom št. 2, ter njenih Protokolov št. 1, 4, 6, 7, 9, 10 in 11) sprejela na seji Državnega zbora Republike Slovenije 31. maja 1994. Zakon o ratifikaciji EKČP je bil objavljen v Uradnem listu RS, št. 33/1994 z dne 13. 6. 1994, veljati pa je začel 28. 6. 1994.

Z ratifikacijo EKČP se je Republika Slovenija mednarodnopravno zavezala, da bo spoštovala standarde varstva človekovih pravic, zagotovljene z EKČP. Z vidika nacionalnega prava ni sporno, da se Konvencija uporablja neposredno, kar pomeni, da jo morajo upoštevati zlasti sodišča, ko odločajo o pravicah in obveznostih posameznikov.

Tako je Vrhovno sodišče pojasnilo, da »je EKČP neposredno del prava Republike Slovenije, se uporablja torej neposredno in ne potrebuje posebnih izvedbenih predpisov in se lahko sodišča in stranke neposredno sklicujejo na njene določbe (*self-executing norms*)« (7. točka obrazložitve sodbe (Kazenskega oddelka) I Ips 6667/2010 z dne 14. 12. 2017).

---

<sup>3</sup> Prof. dr. Saša Zagorc, nosilec predmeta, je HELP tečaje vključil kot pomožni študijski pripomoček v učni načrt.

Vrhovno sodišče lahko torej EKČP upošteva neposredno, kot razlog za odločitev. Lahko pa jo upošteva tudi posredno, prek stališč ESČP, pri razlagi ustave ali zakona.

Pri tem Ustava Republike Slovenije (v nadaljevanju URS) daje poseben pomen EKČP, saj v petem odstavku svojega 15. člena določa, da »*nobene človekove pravice ali temeljne svoboščine, urejene v pravnih aktih, ki veljajo v Sloveniji, ni dopustno omejevati z izgovorom, da je ta ustava ne priznava ali da jo priznava v manjši meri*«.

**Primarno odgovornost za zagotovitev varstva človekovih pravic nosijo redna sodišča,<sup>4</sup> saj je njihovo uveljavljanje lahko učinkovito le, če se v skladu z načelom subsidiarnosti uresničuje že v postopkih pred rednimi sodišči. Zato mora vsak sodnik rednega sodstva odločati ne le ob upoštevanju nacionalnih zakonov, temveč tudi ob upoštevanju evropskega prava, kar pomeni, da mora delovati tudi kot evropski sodnik.**

### **VEZANOST NA USTAVO IN ZAKON (125. člen URS)**

URS izhaja iz »*temeljnih človekovih pravic in svoboščin*«, kot to izhaja iz njene Preambule.

Slovenija je v skladu z 2. členom URS pravna država. Eno od načel pravne države pa je spoštovanje človekovih pravic ter zagotavljanje njihovega učinkovitega pravnega varstva pred domačimi sodišči. To varstvo je zagotovljeno tako, da 125. člen URS določa: »*Sodniki so pri opravljanju sodniške funkcije neodvisni. Vezani so na ustavo in zakon.*«

Vsak sodnik rednega sodstva mora odločati ob upoštevanju ustavnih določb in nacionalnih zakonov, pri čemer je katalog ustavnih pravic širši, popolnejši, podrobnejši in zahtevnejši od kataloga konvencijskih pravic.

To po eni strani pomeni, da sodniki pri odločanju »nikomur ne smejo dati več pravic, kot mu jih dajeta Ustava RS in zakon« (9. točka obrazložitve sklepa (Upravnega oddelka) Vrhovnega sodišča I Up 57/2015 z dne 8. 4. 2015); po drugi strani pa, »da so sodišča tista, ki so poklicana k razlagi zakonskih določb, vendar pa jih morajo razlagati ustavno skladno. Če je mogoče zakonske določbe razlagati na več načinov, je v pristojnosti sodišč odločitev, kako jih bodo v skladu s pravili razlage pravnih norm razlagala, vendar pa pri tem ne smejo izbrati razlage, ki bi hkrati pomenila kršitev človekove pravice ali temeljne svoboščine« (14. točka obrazložitve sklepa (Upravnega oddelka) Vrhovnega sodišča X Ips 48/2016 z dne 10. 7. 2017 v zvezi s 6. točko obrazložitve odločbe Ustavnega sodišča Up-492/11 z dne 9. 5. 2013).

### **KRŠITEV ČLOVEKOVIH (IN USTAVNIH) PRAVIC KOT POSEBEN PRITOŽBENI IN REVIZIJSKI RAZLOG**

Pomembno mesto v katalogu človekovih pravic v EKČP zavzema **pravica do sodnega varstva**. **6. člen EKČP (Pravica do poštenega sojenja)** določa:

---

<sup>4</sup> Glej na primer sklep US RS št. Up-139/99 z dne 30. 5. 2000.

*»Vsakdo ima pravico, da o njegovih civilnih pravicah in obveznostih ali o kakršnihkoli kazenskih obtožbah zoper njega (\*) pravično in (\*) javno ter (\*) v razumnem roku odloča (\*) neodvisno in (\*) nepristransko (\*) z zakonom ustanovljeno sodišče. ....«.* (prvi odstavek)

### **13. člen EKČP (Pravica do učinkovitega pravnega sredstva) določa:**

*»Vsakdo, čigar pravice in svoboščine, ki jih priznava ta Konvencija, so kršene, ima pravico do učinkovitih pravnih sredstev pred domačimi oblastmi, in to tudi, če je kršitev storila uradna oseba pri opravljanju uradne dolžnosti.«*

Določbe o pravicah v sodnih postopkih (**temeljna procesna jamstva**) pa zavzemajo pomembno mesto tudi v katalogu človekovih pravic v URS. Gre za pravno zavarovana upravičenja, saj URS zagotavlja sodno varstvo človekovih pravic in pravico do odprave posledic njihove kršitve (četrti odstavek njenega 15. člena).

### **22. člen URS (enako varstvo pravic) določa:**

*»Vsakomur je zagotovljeno enako varstvo njegovih pravic v postopku pred sodiščem in pred drugimi državnimi organi, organi lokalnih skupnosti in nosilci javnih pooblastil, ki odločajo o njegovih pravicah, dolžnostih ali pravnih interesih.«*

### **23. člen URS (pravica do sodnega varstva) določa:**

*»Vsakdo ima pravico, da o njegovih pravicah in dolžnostih ter o obtožbah proti njemu brez nepotrebnega odlašanja odloča neodvisno, nepristransko in z zakonom ustanovljeno sodišče.«* (prvi odstavek)

*»Sodi mu lahko samo sodnik, ki je izbran po pravilih, vnaprej določenih z zakonom in s sodnim redom.«* (drugi odstavek)

### **24. člen URS (javnost sojenja) določa:**

*»Sodne obravnave so javne. Sodbe se izrekajo javno. Izjeme določa zakon.«*

### **25. člen URS (pravica do pravnega sredstva) določa:**

*»Vsakomur je zagotovljena pravica do pritožbe ali drugega pravnega sredstva proti odločbam sodišč in drugih državnih organov, organov lokalnih skupnosti in nosilcev javnih pooblastil, s katerimi ti odločajo o njegovih pravicah, dolžnostih ali pravnih interesih.«*

## **Formalno in vsebinsko izčrpanje pravnih sredstev**

Predpostavka za **vložitev ustavne pritožbe** ni le formalno izčrpanje pravnih sredstev, temveč tudi njihovo vsebinsko izčrpanje, kar pomeni, da mora ustavni pritožnik trditve o domnevni neustavnosti ureditve, na podlagi katere temelji odločitev (v njegovem primeru), uveljavljati že v postopku pred pristojnimi sodišči. Do teh trditve se morajo namreč sodišča, ki so pri odločanju vezana na Ustavo in zakon (125. člen URS), v skladu z 22. členom URS opredeliti ter jih bodisi argumentirano zavrniti bodisi, če se z njimi strinjajo, po 156. členu URS prekiniti postopek in

začeti postopek za oceno ustavnosti **pred Ustavnim sodiščem**.

**ZAKON O PRAVDNEM POSTOPKU** (v nadaljevanju ZPP) kot **pritožbeni razlog** določa »bistvene kršitve določb pravnega postopka« (1. točka prvega odstavka njegovega 338. člena). Kot **revizijski razlog** pa določa kršitve določb pravnega postopka pred sodiščem prve stopnje, ki jih je stranka uveljavljala pred sodiščem druge stopnje, in bistvene kršitve določb pravnega postopka pred sodiščem druge stopnje (prvi odstavek njegovega 370. člena).

Na enak način bi lahko ZPP kot  **dodaten (samostojen) pritožbeni oziroma revizijski razlog** določal kršitev določb EKČP (**kršitev človekovih pravic**) in določb URS (**kršitev ustavnih pravic**). Namesto da se stranke v pritožbi oziroma reviziji sklicujejo na 8. točko drugega odstavka 339. člena ZPP, ki določa, da je bistvena kršitev določb pravnega postopka vselej podana, »če kakšni stranki z nezakonitim postopanjem [zlasti pa z opustitvijo vročitve] ni bila dana možnost obravnavanja pred sodiščem«.

Podobno velja za **ZAKON O KAZENSKEM POSTOPKU** (v nadaljevanju ZKP), v katerem pa je za razliko od ZPP deloma (konkretno) izpeljano upoštevanja človekovih pravic v postopku pred sodiščem.

ZKP namreč v 416. členu (glede **obnove postopka**) določa, da »se določbe poglavja o obnovi kazenskega postopka (členi 406 do 415) smiselno uporabljajo tudi, kadar je vložena zahteva za spremembo pravnomočne sodne odločbe na podlagi odločbe [U]stavnega sodišča, s katero je bil razveljavljen ali odpravljen predpis, na podlagi katerega je bila izdana pravnomočna obsodilna sodba, ali na podlagi odločbe Evropskega sodišča za človekove pravice, ki se nanaša na kakšen razlog za obnovo kazenskega postopka«.

V četrtem odstavku 421. člena pa (glede **zahteve za varstvo zakonitosti**) ZKP določa, da »[č]e je z odločbo Evropskega sodišča za človekove pravice ugotovljeno, da je bila s pravnomočno sodno odločbo v škodo obdolženca kršena človekova pravica ali temeljna svoboščina, se rok za vložitev zahteve za varstvo zakonitosti šteje od dneva vročitve odločbe Evropskega sodišča obdolžencu«, pri čemer v petem odstavku 421. člena dodaja, da »je mogoče zahtevo za varstvo zakonitosti iz prejšnjega odstavka vložiti tudi zoper odločbo [V]rhovnega sodišča.«

## SKLEP

Zaupanje v sodstvo je tesno povezano z legitimnostjo sodišč, z zakonitostjo in pravilnostjo sodnih odločb. Krepitev zaupanja v sodstvo predstavlja najpomembnejši cilj, saj je prvo in glavno poslanstvo sodišč zaščita pravne države in vladavine prava.

V tem kontekstu je pomembno **zavedanje o pomenu in spoštovanju človekovih pravic**; kar zadeva sodišča, pa je pomembno **njihovo upoštevanje že od začetka sojenja na prvi stopnji**. Najučinkovitejše varstvo človekovih pravic je namreč njihovo sodno varstvo. Enako pomembno je **upoštevanje sodb ESČP in njihove argumentacije**, ki dajejo usmeritev za učinkovito varstvo človekovih pravic v postopku pred nacionalni sodišči. V zvezi s tem velja omeniti, da se Vrhovno sodišče v svojih odločbah vse pogosteje sklicujejo na odločbe ESČP, kar pomeni, da sodna praksa ESČP prehaja v sodno prakso rednih sodišč. Tako se redna sodišča tudi vse pogosteje neposredno sklicujejo na določbe EKČP. Slovenski sodniki namreč delujemo tudi kot evropski sodniki.



## **Izvrševanje sodb ESČP**

Sicer pa sta spoštovanje človekovih pravic in zagotavljanje pravne države med vodilnimi prioritetami Ministrstva za pravosodje in Vlade Republike Slovenije. S tem v zvezi je bila z novelo Zakona o državni upravi iz leta 2014 med naloge Ministrstva za pravosodje dodana naloga *»usmerjanja ministrstev glede izvrševanja sodb mednarodnih sodišč«*, predvsem sodb ESČP. V letu 2016 pa je bila ustanovljena **Medresorska delovna skupina za koordinacijo izvrševanja sodb ESČP**, ki jo sestavljajo predstavniki več ministrstev, Državnega odvetništva, **Vrhovnega sodišča** in Varuha človekovih pravic. Šele z izvršitvijo sodb ESČP v domačem pravnem redu se namreč dejansko uresniči pravica posameznika do učinkovitega sodnega varstva.